

Steinkobbe-bestanden i Sør-Norge sterkt redusert

Steinkobbe-bestanden i Sør-Norge er generelt sterkt redusert, først som følge av Fiskeridirektoratets omfattende avlivingsprogram og senere av selpesten.

NÆRMERE 50 døde steinkobber ble funnet i Nordland i 1989, hovedsakelig fra området rundt Vega og Brønnøysund. Data som foreligger, samt rapporter fra oppsynsmennene, tyder imidlertid på at Trøndelags-kysten ikke ble rammet av epidemien (med et mulig unntak av Hortavær).

Viktigste tilholdssteder

Resultatene tyder på at minimumsbestanden for Sør-Trøndelag er på omkring 550 steinkobber. Sammen med kystområdene i Vesterålen og Nord-Troms er reservatene på Froøyene og Tarva i Sør-Trøndelag for tiden de viktigste tilholdsstedene for steinkobbe i Norge.

Andre viktige tilholdssteder

For øvrig er følgende områder viktige tilholdssteder for steinkobbe i undersøkelsesområdet: Vikna, Namsfjorden, Hortavær, Onstein og Fuglvær i Sør-Helgeland og Fugløyvær i Gildeskål.

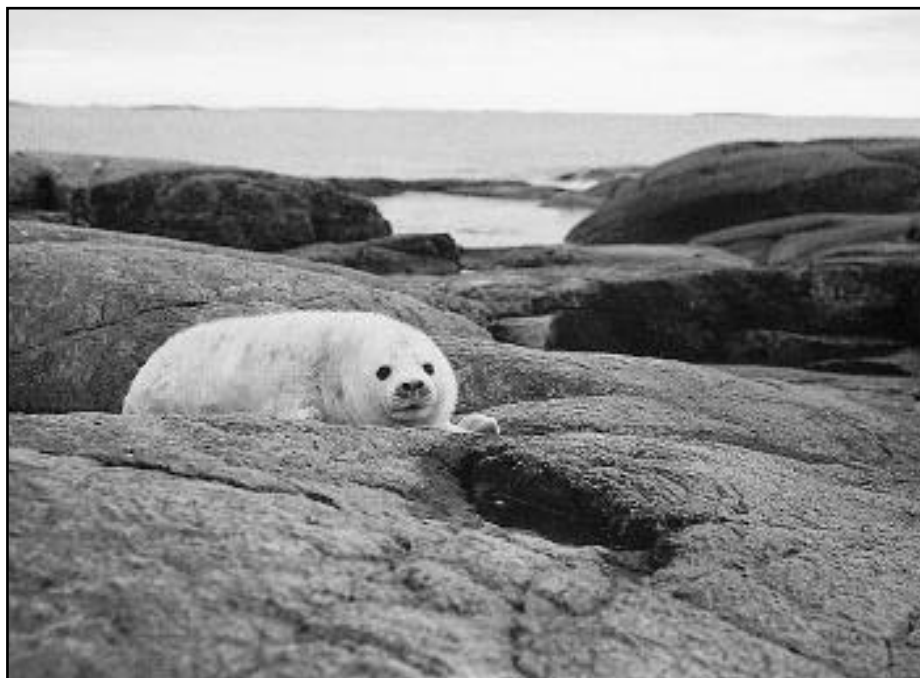
Tellingene tyder på at det i hvert av disse områdene finnes bestander på mellom 50 og 100 dyr.

Forstyrret av oppdrettslaks

I flere områder der steinkobber tidligere har holdt til, ble det ikke registrert dyr i 1991. Som oftest var det etablert oppdrettsanlegg for laksefisk i områdene.

Det er sannsynlig at steinkobben i slike områder blir etterstrebet eller forstyrret. Steinkobben er sårbar overfor forstyrrelse.

Vi antar at det finnes minst 1.000 steinkobber totalt innen undersøkelsesområdet.

Havertungene ligger på land i 3-4 uker etter fødselen.

Foto: NILS RØV

Flest havertunger på Froøyene

Resultatene viser videre at det årlig blir kastet minst 500 havertunger i undersøkelsesområdet. Dette tilsvarer trolig et bestandsnivå på 2.000 dyr. Undersøkelsene viser klart at Froøyene er den viktig-

ste kasteplassen for havert. På russisk side i Varangerfjorden finnes det imidlertid en kasteplasse av tilsvarende størrelse, Aynov Island. Mellom disse to tyngdepunktene er Myken/Valvær den viktigste kasteplassen.

Tabellen viser minimumsanslag for steinkobbe-bestandene i Trøndelag og Nordland sør for Vestfjorden, basert på egne tellinger og opplysninger fra andre kilder.

Område	Antall
Froan	300
Tarva	200
Fosen for øvrig	40
Namsfjorden	50
Vikna	100
Hortavær	50
Helgeland sør for Vega	100
Vega	50
Fugløyvær og Bliksvær i Gildeskål	100
Totalt ca.	1000

Kystselene våre: Steinkobbe og havert

Steinkobbe og havert er jevnt utbredt over størstedelen av norskekysten og er de eneste selartene som regelmessig yngler på det norske fastlandet.

STEINKOBHEN er en forholdsvis sjonær art som er knyttet til faste hvileplasser gjennom hele året. Men den kan foreta lokale næringsvandring over flere mil.

De forskjellige bestandene har sine kjerneområder som er sentrene i selenes aktivitetsområder. Der foregår ungekasting og parring midtsommers, og hårfelling på sensommeren. Dyrenes aktivitet følger ofte en fast rytme, avhengig av flo og fjære, tid på døgnet og årstid.

Steinkobbe-telling på hvileplasser

Ved steinkobbe-tellinger er det viktig å velge et tidspunkt da flest mulig individer ligger i land på de faste hvileplassene. Tellinger på fjære sjø under gode værforhold, enten i kasteperioden i slutten av juni eller under hårfellingen i august, er det beste.

90 prosent på land samtidig

Det har vært antatt at så mye som 90 prosent av steinkobbene kan være på land samtidig på fjære sjø. En kan også få et godt bilde av minimumsbestanden ved å

telle antall unger som blir kastet midtsommers, men for å kunne beregne totalbestanden nøyaktig, må en ha data om bestandsstruktur og drektighetsrate. Det er dessuten vanskelig å få gode tall på antall unger, fordi ungene ofte oppholder seg i sjøen, i motsetning til havertungene.

Haverten mindre stedbundet

Haverten er ikke så bundet til et bestemt område på kysten som steinkobben. Antall dyr i et område kan variere betydelig gjennom året, trolig avhengig av næringsforholdene. Tilfeldige observasjoner tyder på at haverten også kan foreta lange næringsvandring ut i åpent hav.

I motsetning til de pelagiske ishavsselene er de sterkt knyttet til kystsonen og betegnes derfor kystsel.

På noen få kaste plasser

På kysten av Trøndelag og Nordland samles de kjønnsmodne havertene seg på noen få kaste plasser om høsten. De fleste ungene blir kastet i månedsskiftet september/oktober.

I de første 20 dagene har ungene en hvit ungepels og er lette å observere. De ligger på land i tre-fire uker før de går på sjøen og forlater området.

Omkring midten av oktober vil antallet unger på land være størst. Ved engangsbesøk i et område på denne tiden kan en da registrere inntil 80 prosent av alle ungene.

Registrering av kystsel

Den første systematiske registrering av kystsel i Nordland og Trøndelags-fylkene ble foretatt av Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt i 1963. Undersøkelsene var for det meste basert på opplysninger fra fiskere, seljeger, fyrvoktere og andre med speiselle kunnskaper om sel.

Først i midten av 1970-årene begynte man med direkte tellinger av sel i felten. I tiden som fulgte foretok instituttet registreringer langs hele kyststrekningen.

Gjentatte tellinger gjennom flere år er imidlertid bare gjort i naturreservatene på øyene i Sør-Trøndelag.

*Til høyre:
Kart over undersøkelsesområdet.*

Stoffet er hentet fra

NINA Oppdragsmelding 159

Nils Røyv:

«Utbredelse og forekomst av kystsel i Trøndelag og Nordland sør for Vestfjorden.»

NINA har registrert havert og steinkobbe på kysten fra Frøya til Bodø. Resultatene skal danne grunnlag for en konsekvensanalyse for kystsel for petroleumsvirksomhet på midtnorsk kontinentalsokkel.

Oppdragsmeldingen presenterer resultatene av tellinger foretatt hovedsakelig i 1991 og -92, sammen med en oppsummering av resultatene av tidligere tellinger i området.

BESTILLING: NINA Oppdragsmelding 159 kan bestilles fra NINA v/informasjonsjefen. Porto/eksp. kr. 50,-.